

BUIBUI NA FISI

Kimotho G. Gabriel

Kimechapishwa na:
Starlink Translation Centre
P.O. Box 241-00600 Nairobi

© Kimotho G. Gabriel, 2017

Haki zote zimehifadhiwa. Hairuhusiwi kuiga, kunakili, kupiga chapa, kutafsiri au kukitoa kitabu hiki, kwa jinsi yoyote ile, bila idhini, kwa maandishi, ya Kimotho G. Gabriel.

Chapa ya kwanza 2017

ISBN 978-9966-1979-5-5

Michoro imechorwa na Abraham Ngume
Kurasa zimeruwazwa na Puritan Designs

Hapo kale katika pori moja huko
Kenare, kuliishi wanyama wa kila aina.
Hii ilikuwa kabla ya binadamu kuenda
kuishi kule na kufanya uharibifu wa
kila aina katika msitu ule. Inaaminika
kwamba wanyama wote walipoona vile
binadamu ameharibu msitu na kuua
wanyama ovyoovy, wanyama wote
walikusanyika katika mkutano mkubwa.

Walijadili jinsi ya kuuhama msitu huo. Waliamua kumwachia binadamu ajitawale. Wanyama wengine walitorokea upande wa milima ya Nyandarwa na wale wengine upande wa milima ya Ngong. Huko ndiko jamii ya vizazi hivyo zinapatikana.

Kabla ya tukio hili, wanyama hawa waliishi raha mustarehe. Wote wakiwemo Simba na Chui walikuwa wakila mimea.

Walipanda mimea mingi kulingana na uwezo wa kila mnyama. Wanyama wote walitendana mema. Mnyama aliyeenda kinyume na matarajio ya wenzake alifukuzwa mbali na angepatikana huko tena angeuawa.

Kwa miaka hiyo yote, ni wanyama watatu tu ambao walikuwa wamepigwa marufuku kuwa pale. Hawa walikuwa Ngiri, Fuko na Ngawa. Kesi yao ilikuwa inafanana ingawa walifukuzwa baada ya miaka mingi. Wote walishikwa kwa kosa la kuchimba mashimo na kuingia katika maghala ya wanyama wengine na kuiba mavuno yao. Ilibidi wafunge virago vyao na kuhama kabisa. Ngiri walihamia katika mbuga za kuhifadhi wanyama za Nairobi. Fuko wote walitorokea katika milima ya Ngong na Ngawa wakahamia sehemu za milima ya Nyandarwa.

Siku moja mganga Sungura alipiga ramli kuwa kutakuwa na kiangazi kwa miaka mitatu. Aliwaonya wanyama wote wajaze maghala yao ili kujihami vizuri wakati wa kiangazi. Simba alilitilia

mkazo jambo hili. Aliwaambia wanyama wafanye kazi kwa bidii kwa kuwa alikuwa na tajriba ya kutosha na alifahamu vizuri kwamba kiangazi cha miaka mitatu kingewaathiri sana.

Wote walisikiliza mwito huu na kutia bidii ya mchwa. Walionekana wakibeba magunia ya mavuno na kusheheneza maghala yao.

Lisemwalo lipo, na kama halipo laja. Jua lilikuwa linachomoza asubuhi na mapema kwa muda wa miezi sita mfululizo. Visima vilianza kukauka, nyasi na hata miti. Kwa miezi sita hakukuwahi kuwa na umande wowote. Wanyama walizidi kuogopa. Walihofia kuwa mambo yangezidi kuharibika. Walioishi kwenye mashimo hawakutoka kwa siku nyingi kwa sababu ya joto kali.

Asubuhi moja Buibui aliamka kama kawaida. Aliingia ghalani kuchukua mihogo ya kupikia kiamsha kinywa. Alipofungua mlango alipigwa na butwaa. Ghala lake lilikuwa nusu. Mihogo yote ilikuwa imeibwa. Aliwauliza majirani wake Chui, Mbweha na Fisi lakini

walikataa kata kata. Hawakuwa hata wamemsikia mwizi wa mihogo.

Buibui alienda kwa Simba kutafuta ushauri. Simba naye alimwita Sungura ili wajadiliane. Sungura alipofika aliwaarifu Simba na Buibui kwamba alikuwa na njia ya kumnasa mwizi. Alimuagiza Simba kuwakusanya wanyama wote. Mbiu ya mgambo ilipigwa, na ikilia ina jambo. Wanyama wote walijikokota hadi mahali pao pa mkutano. Hamna mnyama yeyote aliyebacki nyuma. Walifika kwa mkutano na Simba akawahutubia.

“Nawasalimu nyote kwa salamu za msitu huu. Kuna jambo la dharura ambalo limetokea. Miezi sita iliyopita, tulikutana hapa hapa na kutangaza hali ya hatari ambayo inatukumba sasa hivi. Niliwauliza nyote mfanye bidii na kujaza maghala

yenu. Inaonekana kwamba wengine wetu hawakufanya hivyo. Jana usiku mmoja wenu aliiba mihogo ya Buibui. Mnafahamu kwamba Buibui ndiye tunayemtuma juu mawinguni kuangalia wakati mvua

itakapofika.” Aliposema hivyo, wanyama wote waliangaliana kwa hofu.

Hawakujua ni nani aliyekuwa mwizi. Wote walijua kwamba sheria zao zilikataza yeyote kuiba kitu cha mnyama mwingine. Waliwakumbuka Ngiri na wenzake.

“Sasa, adhabu ya mwizi itakuwa kali kwa sababu hatuwezi kuishi na wazembe ambao wanategemea vya bure. Zote tutamfuata Sungura na tutafanya kama atakavyotuagiza.” Simba aliwaambia.

Sungura aliongoza njia na wanyama wote wakamfuata. Walienda huku wanaongea kwa sauti za chini. Ilikuwa siku yenye joto kwa hivyo walitembea pole pole. Mwendo ulikuwa mrefu sana hata wanyama wakaanza kuchoka. Sungura aliendelea, huku akibeba

mfuko wake wa dawa. Walifika mahali kulikokuwa na bonde kubwa. Wanyama wengi hata hawakulijua bonde hili. Katikati yake kulikuwa na mtaro wenye kina kirefu mno. Mtaru huo pia ulikuwa

mkubwa sana. Sungura alichukua dawa kutoka kwa mfuko wake. Aliimwaga dawa kidogo kwenye mtaro ule na ingine akaweka kwa maji na kuyamwaga ndani. Wanyama wote walishangazwa

na vitendo hivyo. Sungura alisaga dawa ingine na kuiweka juu ya gunia. Alichukua mgwisho wake na akauzungusha kwenye kichwa chake. Aliwapa wanyama masharti ya kufuata.

Aliwaeleza kwamba wakifika mahali pale, wataigusa ile dawa na kujipaka kichwani. Aliwaambia waimbe wimbo huu:

Kama ni mimi Sungura, mimi sunguraa!

Nimeiba mihogo ya Buibui, ya buibuii!

Nikiruka nisivuke, nisivukee!

Nitokomee kabisa! kweli kabisaa!

Sungura aliposema vile aliruka ule mtaro kwa mshangao wa wanyama wote. Tena aliruka mara ya pili na kurudi walipokuwa wale wanyama. Aliwaambia kwamba yule aliyeiba mihogo ya buibui hataweza kuvuka. Wanyama walitazama

kina cha ule mtaro na kuogopa sana.
Walishangaa vipi Sungura aliweza kuruka.
Hata Simba aliona kama huo ulikuwa
mchezo mbaya. Kwa kuwa alikuwa ndiye
mfalme, hakustahili kuruka. Aliukaribia

ule mtaro kama kielelezo kwa wanyama wote kwamba ni lazima wauruke ule mtaro. Mara huyoo akaruka hadi ng'ambo ya pili. Nyani naye alijikakamua. Alijipaka dawa na kuimba:

Kama ni mimi Nyani, ni mimi nyanii!

Nimeiba mihogo ya Buibui, ya buibuii!

Nikiruka nisivuke, nisivukee!

Nitokomee kabisa, kweli kabisaa!

Nyani naye akaruka huku akipigiwa makofi na wanyama wote. Ndovu naye akafuata. Alijipaka dawa na kuimba ule wimbo. Yeye alikuwa na woga mwingi kwa sababu ya uzito wake. Huyoo akaenda mbio. Wanyama wote walifunga macho. Hawakutaka kumwona mwenzao

akifa. Ndovu aliongeza mwendo na kuruka salama hadi ng'ambo ya pili. Wanyama walifurahia mchezo huu sasa. Kifaru alifuata kisha Kiboko kwa karibu. Twiga aliogopa sana hata wakati wa kuruka alifunga macho yake lakini alivuka salama.

Walibakia wanyama wawili, Fisi na Kobe. Fisi alisema kwamba anakimbia nyumbani kuwaangalia watoto wake na hatakawia. Alipoenda tu, Kobe aliukaribia mtaro. Wanyama wote walimhofia kwani yeye hajawahi kuruka mahali popote. Alilia machozi kwani hakutarajia kuvuka ng'ambo ya pili. Alipofika karibu, aliinua

miguu ya mbele na akapaa pole pole juu ya mtaro. Shangwe na vigelegele vilimlaki upande wa pili. Fisi alirudi mbio mbio aliposikia kelele zile. Alidhani kwamba Kobe ameanguka. Alipofika alishangaa sana kumwona kobe upande wa pili.

Fisi alitweta. Jasho jembamba lilimtoka makwapani na mate yalimkauka kwa ulimi. Hakudhani kwamba siri yake ingefichuka.

Alikumbuka vizuri jinsi alivyonyemelea ghala la Buibui na kuchukua magunia mawili ya mihogo. Alikuwa amejifunga majani miguuni ili asisikike. Kweli hakusikika. Kwa hivyo alijua vizuri kwamba hatapatikana. Alisahau kinaganaga kwamba Sungura aliweza kuitegua mitego ile mikali hata iliyomshinda mamba. Alipiga magoti na kuanza kutubu kisirisiri. Wanyama wengine hawakujua alikuwa akisema nini. Simba alimwita kwa sauti kuu na kumwambia asiwaweke kwani jua lilikuwa likiwachoma si haba.

Muda si muda Fisi akajipaka dawa.
Halafu akaanza kuimba;

“Kama ni mimi Fisi, ni mimi fisiiii!

Nimeiba mihogo ya Buibui, ya buibuiiii...”

Alisita na kuwaangalia wanyama. Wote walimkondolea macho makali. Ndovu alipiga ukemi uliomgutusha Fisi kutoka kwa fikira nzito. Aliendelea na wimbo wake;

“Nikiruka nisivuke, nisivukeeee!

Nitokomee kabisa, kweli kabisaaa!”

Mara Fisi alikuja mbio. Aliruka juu sana. Mara akaanza kuingia kwa mtaro. Wanyama wote walipanua midomo. Wakaenda kwa ukingo wa mtaro na

kumwangalia mwenzao akizama. Fisi alitoa mlio mkali uliosikika karibu na mbali. Ghafla bin vu walisikia kishindo kikubwa phu! na Fisi akafa hapo hapo.

Wanyama waliuruka ule mtaro kwa pamoja bila kujali kuwa wanaweza kutokomea.

Wanyama walienda hadi kwa Fisi na kuyakuta yale magunia mawili ya mihogo. Waliwapata watoto wake watatu chini ya mti. Chui aliwachukua na kuwaweka kwa gunia. Twiga alimsaidia kuwabeba. Wote walirushwa kwenye ule mtaro. Walikufa papo hapo. Sungura alipewa mali nyingi kwa kazi yake nzuri. Buibui naye alichukua mihogo yake na wote wakakaa vizuri na kwa heshima hadi wa sasa.

Maswali

1. Kwa nini wanyama walihama msitu wa Kenare?
2. Ni wanyama gani ambao walikuwa wamefukuzwa kule?
3. Buibui aliweka nini kwenye ghala lake?
4. Nini kilikuweco kwenye bonde?
5. Mnyama yupi aliruka kwanza?
6. Kwa nini Fisi alisitasita kuruka?
7. Mihogo huitwaje kwa Kiingereza?
8. Wana wa Fisi walibebwa na nani?
9. Taja methali ambayo imetumiwa katika hadithi hii.
10. Hadithi hii inatufunza nini?